

МѢСЕЧНО ИЛЛЮСТРОВАННО НАУЧНО-РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ.

Год. V.

Юний, 1896.

Брой 6.

ЗАДГРОБНИЯТЪ ЖИВОТЪ.

Ний живѣемъ, мислимъ, работимъ; това е положително; ний ще умремъ; и това не е по-малко положително. Но като напуснемъ земята, дѣ отиваме? що ставаме? По-добри ли ще ни бѣди, или по-злѣ? Сжщитѣ ли личности ще бѣдемъ или не? Да бѣдемъ ли или да не бѣдемъ, този е въпросътъ; или всегда или никога; или всичко или нищо; или ще живѣемъ вѣчно, или всичко ще се свърши безъ никаква надежда. Мисля чеза-служва да се замислимъ сериозно върхъ това.

Всѣки чловѣкъ опитва нуждата да живѣе, да са наслаждава, да люби, да е щастливъ. Кажѣте на тогова, който знае, че ще умре, че ще живѣе още, че часътъ му е отложенъ: кажѣте му особено, че ще бѣде по-щастливъ отколкото е билъ до сега, и ще видите че сърдцето му ще бие отъ радостъ. За какво би служили тѣзи копнѣния за блаженство, ако само едно духание може да ги направи да исчезнатъ?

Има ли негли нѣщо по-отчаятелно отъ тази мисль за абсолютното разорение. Свѣти аффекти (наклонности) интелигентность, прогресъ, съ трудъ придобито знание, всичко да се изгуби! Голѣми усилия се полагатъ отъ много чловѣци за да станатъ по-добри, да обуздаватъ страстите си, да обогатяватъ духа си; но каква полза отъ всичко това, ако утрѣ то нѣма да ни послужи за нищо? Ако това бѣше тѣй, чловѣческата участъ щѣше да бѣде сто пѣти по-лоша отъ оная

на скота, понеже скотътъ живѣе само въ настоящето, въ задоволяванието на своитѣ материални охоти, безъ никакво копнѣние за бѣдащето. Едно тайно възарѣние (интуиция) казва, че това е невъзможно.

За да не върва чловѣкъ въ нищо, той трѣбна да съсредоточи своитѣ мисли върхъ настоящия животъ. Такъво едно изключително занятие въ настоящето естествено води чловѣка да мисли прѣди всичко за себе си; а това бива най-силниятъ възбудителъ на егоизма, и безвѣрникътъ е послѣдователенъ съ себе си, когато достигне до това заключение: Да се веселимъ додѣто сме живи, да се веселимъ колкото можемъ, защото слѣдъ насъ всичко се свършва; да се веселимъ бържѣ, защото незнаемъ колко врѣме ще трае това; и до другото не по-малко опасно заключение: Да се веселимъ всячески; всѣки за себе си; щастieto тукъ на земята е за най-искусния.

Ако почитанието къмъ чловѣцитѣ въздържа нѣколцина отъ зло, то какво обуздание могатъ да иматъ тѣзи, които не се боятъ отъ нищо? Тѣ казватъ по между си, че чловѣческиятъ законъ наказва само неспособнитѣ; заради това тѣ употребяватъ всичкото си искусство за да го избѣгнатъ. Ако има опасно и противосоциално учение, то е не върно учението за унищожението (свършенното затриване на чловѣка слѣдъ смъртѣта), защото то скѣсва истинскитѣ връски на солидарността и братството, основа на социалнитѣ отношения.

Да кажемъ, че по единъ или по другъ начинъ, цѣль единъ народъ се убѣдѣше, че слѣдъ осемъ деня, единъ мѣсецъ, или една година, той ще бѣде унищоженъ (затритъ), че ниго единъ чловѣкъ нѣма да остане живъ, че нѣма да остане диярѣ отъ него слѣдъ смъртъта; какво ще прави той прѣзъ това врѣме? Да ли ще работи за своето подобрене, за своето образование? Ще ли си дава трудъ да живѣе? Ще ли почита правата, имота, живота на ближния си? Ще ли се покорява на законитѣ на една власть, каквато и да бѣде тя, даже и пай-законната — родителската власть? Ще ли има за него каква да е длъжностъ? Разбира се, че нѣма да има. Добрѣ, това което не става въ народната маса учението за унищожението го осмѣстива въ всѣки день уединено. Ако послѣдствията не сж толкозъ гибелни колкото бихъ могли да бѣдѣтъ, причината на това е, първо, че като земемъ по-голѣмата часть на безвѣрницитѣ, намираме че има повече шарлатанство въ тѣхъ нежели истинско безвѣрие, повече съмнѣние нежели убѣждение, и че тѣ се боятъ отъ унищожението повече, отколкото искатъ да покажѣтъ: названието: *силентъ-духъ* ласкае самолюбieto имъ. Второ, абсолютнитѣ безвѣрници сж въ твърдѣ голѣмо мѣшество; тѣ прѣтърпяватъ неволно силното влияние на противното мнѣние, и сж тласкани отъ една материална сила. Но да допуснемъ за минута че абсолютното безвѣрие станѣше нѣкой день мнѣнието на болшинството, тогазъ сбогомъ на обществото; то би си разорило! Ето къмъ какво клопи распространението учението на безбожницитѣ (атеиститѣ).

Единъ осемнадесетъ годишенъ младежъ добилъ една болестъ на сърдцето обявена за неисцѣрима. Науката бѣше се произнесла: Той можеше да умре въ осемъ деня, както и въ двѣ години; но нѣмаше да отиде по-дълго врѣме! Младежътъ знаеше това; и веднага той напуска учението си и се прѣдава на всякакъвъ видъ чрѣзмѣрности. Когато му расправяли че такъвъ разваленъ животъ билъ много опасенъ за чловѣкъ въ неговото положение, той отговарялъ: Що ме е грижа, тѣй като ми оставатъ само двѣ години да живѣя! Що би ме ползувало да си облагородявамъ духа? Азъ искамъ да се веселя колкото можъ прѣзъ осталитѣ дни на живота си. Ето законното послѣдствие на учението че смъртъта туря край на всичко.

Ако да бѣше този младежъ Християнинъ, той щѣше да си каже; Смъртъта ще разруши само тѣлото ми, което ще напуснѣ като овехтѣла дреха; но духътъ ми ще живѣе вѣчно. Господъ е Спасителъ мой, и въ бѣдѣния животъ ще бѣдѣ придруженъ отъ сжщитѣ си дѣла; нищо отъ това що можъ да придобия въ нравствено и умствено количество, не ще бѣде изгубено; защото ще бѣде толкова спечелено за моето унапрѣдванние; всѣко несвѣршенство отъ което се лишавамъ е една стѣпка къмъ блаженството. Моето бѣдѣще блаженство или окаянство зависи отъ полезността или безполезността на настоящето ми сжществование. И тѣй въ мой интересъ е да оползотворя малкото врѣме що ми остава и да избѣгвамъ всичко що може да намали моитѣ сили.

Ф. К.

РАЗНОСКИТѢ ПО СОЛОМОНОВИЯ ХРАМЪ.

Малцина сж онѣзи, даже въ днешно врѣме, когато свѣтлостъта и богатството цѣвтѣтъ, които иматъ едно какво-годѣ понятие за голѣмитѣ разноски на великия Соломоновъ храмъ. Споредъ Виллакнандъсъ талантитѣ отъ злато, срѣбро и перинчъ, които били похарчени при строенieto му, възлизали на една огромна сума отъ 170,995,550,000 лева. Цѣната на сжжпоцѣнитѣ камъни, въобще, се присмѣта да възлиза на сжщата сума. Златнитѣ съсѣди спорѣдъ Еврейския историкъ, Иосифа, били оцѣнени на 140,000 таланти, които, обрнати въ Български пари възлизатъ на 14,382,377,075 лева. Сребърнитѣ съсѣди, както се вижда отъ сжщитѣ свѣдѣния, били още по цѣнни, и се равняли на една сума отъ 16,188,600,000 лева. А священническитѣ и пѣвческитѣ одѣжди, на 50,250,000 лева. Трѣби, 5,000,000 лева. При тѣзи, като се приложатъ още и разносикитѣ за сѣчева, работа и пр. тогазъ ще намѣримъ една чудна смѣтка: Десетъ хиляди дървосѣчци, шестдесетъ хиляди приносвачи, осемдесетъ каменосѣчци, и три хиляди надзиратели. Всички били условени за седемъ години и на тѣхъ, освѣнтъ редовната плата, царъ Соломонъ подарилъ 168,349,925 лева. Ако катадневната имъ храна се цѣни по единъ левъ всякому, цѣлата сума ще възлѣзе на 331,681,500 лева. прѣзъ врѣмето на зиданието. Всичкий материалъ се оцѣнява да е достигналъ до около 63,633,425,000 лева.

Прѣвелъ: М. А. Дилчевъ.

Надя,

РУССКА ПОВѢСТЪ ВЪ 1877 ГОД.

Прѣвелъ Т. Константиновъ.

(Продължение).

ГЛАВА ХІ.

ТРЕСОВИЩАТА.

Малко нѣщо по малко отъ половинъ километръ на горѣ по рѣката отъ прѣхода, има една малка долчинка въ високия пѣсчливъ брѣгъ, прѣзъ която тече едно сложно поточе за да се съедини съ Днѣпръ. Този незначителенъ протокъ на могущата рѣка, не се съединява съ нея по единъ видимъ или отворенъ начинъ. Никой не може да каже точното мѣсто на съединение. Въмѣсто да тече право въ рѣката то се попива или се разлива въ едно широко пространство, отъ части на зелени ливади (паша), отъ части въ лѣпкавъ чернъ калъ, и най послѣ близо до Днѣпръ, въ едно пусто равнище на мокръ бѣлъ пѣськъ.

Равнищата помеждѹ високия брѣгъ и главния каналъ на рѣката бѣхъ въ онѣзи ранни дни на Май, закрити, едвамъ се появявахъ приливитѣ на пролѣтъта и прѣсечени отъ нѣколко тѣсни и кръстосани потоци. Даже въ най сухото врѣме то бѣше едно пространство на не практични блатъ, и пѣтечката прѣзъ него бѣше всичко извита и трудна.

Тукъ тамъ растѣхъ сгрупени наедно разбъркани бѣзове и върби, най гѣсто на прѣдѣлитѣ между ивицата отъ калъ и свѣтливитѣ пространства отъ пѣськъ. Всякой селянинъ на Славо не искаше да дързне да минува прѣзъ тѣзи пусти блатища. Наистина, само на единъ или двама отъ тѣхъ чловѣкъ можеше да се облѣга че щѣхъ да могатъ да оправятъ стѣпкитѣ си по сухо прѣзъ разбърканныя лабиринтъ (криволичание) на високитѣ храсталаци и чернитѣ вирища (гълове) които изобилувахъ тамъ.

Нъ онова отъ което най много се бояхъ селянитѣ бѣше мѣкитѣ промѣняющи се пѣсчани пространства които населявахъ най близкото пространство до рѣката. Тѣзи бѣхъ особенитѣ страшилища за дѣцата които пасѣхъ добитъка по край рѣчнитѣ ливади въ пролѣтъта. Много крави и овци въ скитанията си бѣхъ пропаднали въ тѣхъ, и загриженитѣ майки свѣтвахъ дѣцата си да бѣгатъ отъ тѣхъ като имъ разказвахъ истин-

ната история като какъ, поедно врѣме, три момчета, които бѣхъ дързнали да отидатъ по далечъ отъ трѣвата, бѣхъ се немилостиво погълнали въ тресовищата и никакъ не се чуло вече за тѣхъ.

Това пусто и непрѣходно мѣсто бѣше което канкията, който знаеше всяко криволичение и обръщане на кръстосанитѣ пѣтеки прѣзъ него, бѣше опрѣдѣлилъ като негова Мория, за мѣсто дѣто дѣщеря му щѣше да се принесе въ жертва. Не възможно е да се каже кои бѣхъ причинитѣ които го карахъ да избере това мѣсто. Ако и да той бѣше равнодушенъ колкото за слѣдствията които можехъ да послѣдватъ колкото за самаго него, въ случай че жертвата се принесеше, той не бѣше противенъ за едно мѣсто да извърши дѣлото си което щѣше да е необходимо отъ наблюдѣнието на другитѣ, и бѣше наклоненъ за едно мѣсто дѣто дѣлото на умиране можеше да стане безъ рѣка на насилство да се тури надъ жертвата му. Това ли или онова, той рѣши щото тресовищата да сѣ мѣстото на пожертвование, и колкото повече мислѣше, ако лудитѣ му начини на разсуждение можехъ да се нарекутъ размисление, толкова повече той се почувствува подбуденъ къмъ ужасното му прѣдприятие.

Видѣнието на лицето на Гриша на прозореца разслаби нервитѣ му, нъ само за минута. Той знаеше че неговиятъ робъ (слуга) бѣше за него безопасенъ, че той (Гриша), нито разбра онова което можеше да е прѣслушалъ, нито можеше да го раскаже вразумително на другитѣ, ако се испитуваше.

Щомъ дойде въ себе си, той отвори вратата и погледна вънъ въ свѣтлината на луната като повика Гриша. Нъ Гриша не отговори: той бѣ се оттеглилъ въ сѣнката на нѣкои дървеса и лѣжеше на земята като наблюдаваше тайно което ставаше. Той (Созонтиевъ) постоя още една минута на вратата, погледна небето, и даде единъ бѣгълъ огледъ на сцената прѣдъ него освѣтлена отъ мѣсечината. Отъ части бѣше облачно и вътрѣтъ се усиляше, като духаше отъ врѣме на врѣме по силно отъ къмъ рѣката, и сегисъ тогисъ голѣми черни сѣнки помитахъ по земята. Канкията като не прие отговоръ, вѣроятно мислѣше че Гриша трѣба да е отишелъ въ сѣнника за да си легне, и завърна се при наведенния изгледъ на Надя която лѣжеше въ голѣмия столъ. Страшно бѣше по-

тресението което тя бѣ приела, и тя лѣжеше тамъ безъ животъ и неподвижна. Баща ѝ погледна въ втураченнитѣ ѝ очи и бързо ги заклопи, единъ страхъ на който нито името видѣ може да му се даде съгъстваше кръвта въ жилитѣ му. Той не смѣеше да запали ламбата, и едно силно течение на вѣтръ отъ отвореннитѣ врата бѣше угасилъ кандилото.

Като си събра силитѣ за онова което имаше да слѣдва, той се исправи прѣдъ иконата, и направи три ниски метанни, и се кръстеше бързо и повторително; тогава като колѣнчи той досѣгна съ челото си пърстната настилка (дюшеме) три пѣти, като постоянно и набързо повтаряше молитви по Славянски, и отъ врѣме на врѣме обръщаше лицето си стреснато и съ сумнѣние къмъ прозореца. Той знаеше че вѣтрътъ бързо се обръщаше на буря, понеже касита на вратата и прозореца и стѣнитѣ на слабата изба тракахъ и скърцахъ въ фуртуната.

Луната грѣеше право въ стаята, като осветляваше бѣлото лице на Надя.

Когато Созонтневъ стана отъ молитвитѣ си той на бързо се съблече отъ черния си кафтанъ като го замѣсти съ една чиста бѣла ленена дрѣха, около която той прѣпаса единъ бѣлъ поясъ. Отъ дългата скамейка която бѣше подобна на кофаръ той извади нѣколко парчета отъ ягко вѣже и една бѣла кърпа. Съ вѣжетата той на бързо върза първо рѣцѣтѣ и тогава позѣтѣ на дъщеря си. Кърпата той тури на устата ѝ като затикулка въ случай тя дойдеше въ съзнание и почнеше да вика. Тогава като се обърна за послѣденъ пѣтъ къмъ тъмното лице на Чудо-Твореца, той се поклони до земята пакъ и пакъ: той падна на колѣната си и досѣгна земята съ челото си пакъ и пакъ, като повтаряше нови молитви които звучехъ повече като запушено гъргърание нежели като думитѣ на чловѣкъ. Най послѣ той се исправи и като замѣтна безчувственното тѣло на момичето на рамото си, излѣзе отъ вратата и оправилъ лицето си къмъ рѣката.

Той стѣпаше бързо по край рѣчната пътека съ товарътъ си, сегисъ тогисъ като се огледваше плахо на лѣвата си страна и отъ задъ си, като че се боѣше че нѣкой можеше да го забѣлѣжи и да го послѣдува. Той пристигна до високитѣ трѣстики, и като се

впусна въ тѣхнитѣ лабиринти съ чувство то на безопасностъ като единъ който знаеше пѣтя си съвършено, той се извиваше ту на вѣтрѣ ту на вѣнъ изъ между тѣхъ всѣкога въ направлението къмъ тресовищата.

Нъ духанieto на вѣтрътъ и бързото движение бѣхъ съживили Надя. Тя се усѣти че е вързана и задушена, и въ страдание на ужасъ тя се потруди да се освободи. Созонтневъ се спре за минута въ сѣнката на една група бързове, сложи товарътъ си на земята, намѣсти кърпата и застѣгна вѣжята. Нъ като го (товарътъ) задигна пакъ той мислѣше че видѣ моментално черния изгледъ на нѣщо което можеше да е било чловѣкъ на бързо да се движи прѣзъ отворенното пространство отъ задъ му къмъ заклона на храсталака. Той дойде до заключение че трѣба да е било сѣнката на нѣкой облакъ като е прѣминувалъ на прѣко мѣсечината. Никой не можеше да е тамъ въ това врѣме на нощта, и той бърже продължаваше. Той се мъчеше да умири Надя, която едногласно стенеше, нъ тя още по-силно се трудѣше да се освободи, като прѣсичаше себе си съ вѣжята (врѣскитѣ) въ старанията си. Созонтневъ стана повече и повече безпокоенъ. Прѣзъ нѣколко метра той щѣше да се поспре и да се огледа назадъ си, и всякой пѣтъ когато погледна той се увѣри за сѣнката която го прѣслѣдваше която се спираше когато той се спираше, нъ постоянно се приближаваше до него. „Азъ ще се освободя отъ нея“ (сѣнката) „ако е чловѣческа“ мислѣше той „сега че съмъ стигналъ до камътъ, и като пробираше пѣтя си внимателно, като скачаше прѣко тъмни застояни вирища, дълбочината на които той не знаеше, и като газѣше внимателно прѣзъ потоцитѣ които се кръстосвахъ.

Оная нощъ бѣше ужасна; бурята бѣ станала свирѣпа, единъ тѣжно свирающъ и бързо лѣтящъ вѣтръ помиташе по върховетѣ на трѣстикитѣ. Созонтневъ пѣшкеше съ мъжнотия като ходѣше съ грѣди срѣщо вѣтрътъ всякога когато той се усиливаше отъ врѣме на врѣме, и повече отъ еднѣжъ той се спѣна като че бѣше съвсѣмъ истощенъ.

Той бѣше на края на тресовищата. Широко пространство на свѣтлия бѣлъ пѣсъкъ лѣжеше прѣдъ него и по надалечъ отъ него бързото течение на водитѣ на рѣкитѣ, бурята като духаше пѣсѣка и прѣс-

каше лицето му съ него. Първитѣ нѣколко метра отъ пѣськъ бѣхъ сухи и застегнати — понататѣкъ попиваше и vriеше въ постоянно движение, той (пѣськътъ) се попиваше въ малки жубурнаци и вихрушки и фунии, мълчаливо ужасно. Каикчиата потрепера. Надя усѣти че краката му треперѣхъ подъ него и тя се борѣше още повече, като чувствуваше че единичниятъ случай за освобождение лѣжеше въ истощението на силата му. Той я положи на твърдия пѣськъ и колѣнчи до нея като я държеше ягко. Очитѣ му бѣхъ скопчани на една група слаби върби които той бѣ токо заминалъ, защото страшната сѣнка която го прѣслѣдваше бѣше тамъ нѣкадѣ си и

ше, той дигна дъщеря си съ двѣтѣ си ръцѣ надъ главата си. Той погледна долу на движащия се пѣськъ и се растрепера, защото мислѣше че чу една тайна стѣпка отзадъ си. Шапката му бѣ паднала, и дългата му сива коса и брада се развѣвахъ назадъ. Пакъ той подигна момичето, като събра всичката си сила за едно послѣдно усилие, за да я хвърли въ кипящата масса (въ пѣська) прѣдъ него, нъ ужасната стѣпка бѣше близо задъ него и доближаваше се съ бързина. Созонтиевъ, съ единъ дивъ крѣськъ който се чу далечъ надъ шума и фучението на бурята, обърна се около и Надя падна отъ раслабленнитѣ му ръцѣ. Съ едно подскачане като на тигръ, прибли-

Созонтиевъ Сложи Надя На Твърдия Пѣськъ

бѣше неподвижна, и той размишляваше дали той не трѣбаше да чака за скоро приближащата утринна или да се завърне къмъ върбитѣ за да се научи какво бѣше оная сѣнка. Нъ единъ погледъ отъ дъщеря му направи го да рѣши. Силата ѝ бѣше отишла, тя лѣжеше почти неподвижна, тя се задушаваше, кръвта течеше отъ разраненитѣ китки на ръцѣтѣ ѝ. Той почна дѣлото изеднѣжъ и да види тя ли щѣше да е жертвата или друго нѣщо ще се промисли.

Полека, защото силата му се изгубваше бърже бърже, и той се клатѣше като стоѣ-

жающата се сѣнка бѣше на рамото му, и единъ дълъгъ ножъ се забодѣ дълбоко въ врата му.

Той падна като камѣкъ, като измѣмра нѣщо. Едно ужасно лице, испорчено съ омраза, една обезобразена подгрѣбена фигура наведе се да чуе онова което умирающиятъ челоуѣкъ казваше и се смѣеше съ подигравка, и това бѣше много по страшенъ гласъ всрѣдъ бурята отъ колкото викътъ на ужасъ отъ Созонтиева който прѣдходѣаше гласа на подиграванието.

Като свѣткавица вървитѣ които бѣхъ вър-

вали Надя се разсѣкохъ съ кървавия ножъ, и кърпата се махна отъ устата ѝ. Гърбуцата я извлѣче отъ пѣська на трѣвата и побѣгна, далечъ прѣзъ ливадитѣ и вѣнъ на стѣпитѣ, като никакъ непочина до катъ слънцето се издигна високо въ небесата, и до катъ краката му изнурени съ страшното тревожение на нощта не мажахъ да го носятъ по надалечъ.

Дори късно вечерта той намѣри пѣтя си прѣзъ криви пѣтеки на избата на каикчията, една славна вечеръ, тиха и свѣтла. Той не бѣ съвсѣмъ увѣренъ да ли Надя щѣше да го приеме съ благоволение, нъ си прѣдполагаше че тя трѣбаше да го приеме понеже той спаси живота ѝ. Той долазѣ съ прѣдпазливостъ до кѣщата. Вратата бѣше затворена, нѣщо странно за такъва хубава вечеръ. Полекачка като я отвори той разгледа на около, като се намръщи на иконата. Нъ Надя я нѣмаше тамъ. Единъ ужасенъ страхъ че тя може да е още въ тресовищата и неможе да излезе го улови, може би че тя лѣжеше въ студенита трева дѣто той я бѣ оставилъ, жедна, гладна. Бърже бърже като тури малко хлѣбъ въ джоба си той се затича отъ кѣщата и тичаше лудешки по край брѣга на рѣката и прѣзъ калѣтъ на тресовищата.

„Надя“, той извика, „Надя?“ Нѣмаше отговоръ. Тя бѣ отишла. Нъ то (тѣлото на каикчията) бѣше тамъ, и дългиятъ кървавъ ножъ до него. Всяка перва въ тѣлото му потрепера отъ страхъ, съ едно ужасно прѣдчувствие на бѣдѣщи мѣнотии. Като истегли студеното тѣло довлече го до брѣга на тресовищата и бутнаго вжтрѣ. Полека то потъна и съ него заедно и ножътъ.

Гриша погледна на около си уплашено, като викаше на празно името на младата си господарка, и като не чу нищо освѣнъ грозното течение и шушуркане на водата, която не му правеше музика вече; послѣ прибърза смутенъ удома прѣзъ тъмнината, съ пѣрститѣ въ ушитѣ си за да не чува гласа на безбройни жаби които издавахъ въсхищението си като притуряхъ на неговото окаянство.

ГЛАВА XII.

Когато Надя дойде на себе си сутринното слънце грѣеше пълно въ лицето ѝ.

Тя се помѣсти безпокойна на трѣвата. Въспоминанието на пълно за онова което

бѣше станало причини ѝ за нѣколко минути най тѣжка болка, и тя отъ най напрѣдъ не можеше да знае да ли бѣше тѣлесна или умственна болка. Тя се усѣти истрѣпната и зашаматена, и ако и да въздухътъ бѣше топълъ и приятенъ, за нея той бѣше студенъ и влаженъ. Глезнитѣ ѝ и киткитѣ ѝ я болѣхъ до нетърпѣние, устата ѝ и гърлото ѝ бѣхъ загорѣни. Тя отвори очитѣ си полека на заслѣпяющия потокъ отъ свѣтлина и погледна на една сцена (гледка) толкова мирна и тиха която на вѣрно не можеше да е била сцената на страшната буря и на още по страшнитѣ човѣчески страсти на нѣколко часа по напрѣдъ. Неможе да е било сънъ другояче защо е тя тукъ? Защо бѣхъ киткитѣ на рѣцѣтъ ѝ наранени и кървави? Що значеше всичката тая кръвъ на дрѣхата ѝ? И тогава сърдцето ѝ почна да тупти силно. Дѣ бѣше баща ѝ? Защо я бѣ оставилъ тукъ сама? Тя се подигна на единия си лакътъ и погледа на около си. Какво бѣше това което лѣжеше тамъ? Що бѣхъ тѣзи мокри червени бѣлѣзи на пѣська до нея?

„Тате тате!“ тя извика „Вий ли сте? Тате, какво се е случило? Елате при мене.“

Като нѣма и поразена отъ ужасъ тя полазѣ отъ трѣвата отъ татѣкъ на пѣська дѣто лѣжеше умрѣлиятъ човѣкъ. Тя гледаше на него съ ужасъ. Тя похвана студениятъ му рѣцѣ, още по студеното му лице: тя похвана сърдцето му, то бѣ прѣстанало да бие за всегда. Тамъ бѣше страшната зинала рана въ врата му. Кой бѣ направилъ всичко това? Какво се е случило? Тя колѣнички до мъртвото тѣло и потри рѣцѣтъ му, и върза една кърпа около дупката на врата. Като колѣничеше тамъ тя размисляваше.

И тогава подбуждението да бѣга я хвана и то порасна силно и по силно до катъ съпротивление бѣше невъзможно. Нъ на кѣдѣ? Владимиръ бѣше ѝ казалъ да иде на Киевъ. Тя сега бѣше сама въ свѣта. Владимиръ бѣше отишелъ. Михаилъ бѣше отишелъ. Баща ѝ който я любяше по своему — тя похвана студениятъ сдървени рѣцѣ пакъ, и погледа на недвижимото лице прѣди да можеше да каже страшната дума — „умрѣлъ“.

Като скокна на нозѣтъ си тя помисли за минута като рѣцѣтъ ѝ натискахъ слѣпитѣ ѝ очи. Трѣба да се отиде на Киевъ тя по-

чувствува. Тогава като изми кръвавите си ръцѣ и горящите китки въ единъ виръ вода тя обърна гърбъ къмъ страшнитѣ пѣсѣци, и като се впусна въ трѣстикитѣ потърси пътя къмъ дома. Виждаше се като че тя слѣдваше пътя по едно врожденно чувство, и напрѣдкътъ ѝ по него бѣше съ неразбрана бързина. Тя пристигна до старата изба. Тамъ стоеше столътъ както бѣше поставенъ понапрѣшната нощъ, на вратата лѣжеше книгата на испита. Лицето на Чудотвореца бѣше студено и безчувствено както всякога, и тя потрепера като погледна на него за минута.

Тя влезе въ стаята си, съ умъ настроенъ да бѣга. Киевъ, Киевъ, прибѣжище, прибѣжище, звѣнѣше прѣзъ ума ѝ. Тя смъкна накръвавената си дрѣха, и като наклади огъня изгори я на пепелъ. Тя набързо прѣтърси прѣзъ малкия си складъ на принадлежности и привърза въ една малка връска което щѣше да ѝ е потребно. Бѣше единъ видъ успокоение за нея че Гриша не дойде, той по всѣка вѣроятностъ нагледваше добитъка. Една малка кесийка съ нѣколко сребрени рубли въ нея които майка ѝ бѣше ѝ оставила тя тури въ джоба си. И тогава заслѣпена съ сълзи на очитѣ си тя отиде въ единъ таенъ жгълъ за който само тя знаеше, и зѣ отъ тамъ нѣколко сухи розови листие и пѣколко кратки писма, писмата бѣхж прилѣжно вързани съ кордела. Тя постоя като гледаше на тѣзи скърбни въспоминатели за една любовъ която вече бѣше мъртва, като че расуждаваше нѣщо въ себе си, нъ най послѣ тя се рѣши, и като ги цѣлува страстно, прѣдаде ги на огъня, чудната мисль я удари съ какви елементи (части) тоя пламъкъ се хранеше. Тогава като задигна връската и като завърна главата си отъ иконата излѣзна внѣ отъ колибата, като затвори внимателно вратата.

Още бѣше рано сутринята, и нѣмаше никакво шавание, даже слугата който управляваше кайка на баща ѝ не бѣше буденъ.

Толкозъ по добръ за нейното намѣрение, тя си мислѣше, и като се затече на рѣката откопча въжята на тѣжката лодка, и като подскочи на нея, остави я да плува по веригата си отъ срѣща рѣката.

Имаше около деветдесетъ и шестъ километра до святия градъ, и широкото пространство лѣжеше прѣдъ нея свѣтло въ сут-

ренното слънце. Въ кое да е друго врѣме тя щѣше да приеме безкрайно наслаждение въ богатата пѣстрота на цвѣтята която се простираше на вредъ около ѝ въ хоризона. Тя щѣше да се удоволствува въ приятната Майска топлина и въ гладката утрenna свѣтлина, въ несравнимото сладкопѣние на чучулигитѣ и църканието и ропотътъ на безбройнитѣ дѣятелни насѣкоми; нъ сега тя вървѣше по пътя си безъ да даде внимание на това. Отъ двѣтъ ѝ страни и отъ прѣдъ ѝ жива душа не се виждаше. Тя не смѣеше да се обърне назадъ къмъ селото което бѣше на върха на срѣщния брѣгъ за да не види нѣкого.

Прѣзъ всичката сутринъ тя ходи, и малко по малко тишината и мирътъ на пространството влѣ се въ душата ѝ, и смущенията, непразимитѣ скърби, които бѣхж тамъ успокоихж се.

Ахъ, тя бѣше истинска Рускиня. Нѣма чловѣкъ отъ това чудно племе който да не намѣри утѣшение и възвишение въ безпрѣдѣлнитѣ му степи. И ако пътятъ е къмъ Кневъ толкова по добръ. Въ ухото на всякой Рускиня, отъ замръзналитѣ брѣгове на Сѣверния полюсъ до Крымскитѣ могили покрити съ лозя, Кневъ е една дума която испълня ума му съ идеи за религия и поезия, и прави въззивъ къмъ всяко нѣщо въ него което е свѣрхчувствено и далечъ отъ смущенията и грижитѣ на неговия повседневенъ животъ. Той знае че отъ цвѣтнитѣ степи (полета) на тая песела земя се възнишаватъ позлатенитѣ сводове (кубета) на най святитѣ мѣста въ империята; че тукъ сж останкитѣ на святии и мѣченици, потокътъ на милиони набожни поклонници; че тукъ сж катакомбитѣ (подземнитѣ гробници) дѣто отцитѣ му прибѣгнахж отъ меча на неприятеля, освѣтени съ кръвта и сълзитѣ имъ. Нѣма степи които да сж така любезни за Русина както ония около Кневъ; тѣ сж равни почти като морето; подканятъ чловѣка да върви напрѣдъ и напрѣдъ, и прѣдизвикватъ непрѣсекнати размисления на скръбъ и надежда.

Като денътъ напрѣдваше, Надя срѣщна сегисъ тогисъ нѣколко селяни които карахж волски кола, и по нѣкогашъ едно момче което пасѣше едно стадо овци похарани отъ студъ. Хората я посрѣщнахж съ благи чувства, и щѣхж да се спрѣтъ по пътя да приказватъ, нъ тя бързо ги заминаваше, като

никакъ не смѣеше да почива когато нѣкой се виждаше че иде. Една бардачка пълна съ вода която тя носѣше снабдяваше я съ вода, и малко раженъ хлѣбъ бѣше храната ѝ, нѣ нито гладъ нито жажда я плашехъ, и тя вървѣше на напрѣдъ.

При вечеръ тя доближи до едно село, и една група весели момичета затекохъ се при нея, и питахъ отъ дѣ бѣше тя, и на какъдѣ отиваше.

„Отъ другата страна на рѣката,“ отговори Надя, „и отивамъ на Киевъ на поклонение.“

Когато тѣ видѣхъ сладкото ѝ лице, и чухъ тихия, нажаленъ гласъ, и забѣлѣжихъ какъ куцаше като ходѣше, тѣ се чудѣхъ че тя бѣше съвсѣмъ сама, и че и неносѣше ликовитѣ сандали на поклонниците които държатъ нозѣтъ хладни.

„Прѣминете нощта въ нашето село,“ едно момиче съ засмѣно лице молѣше ѝ се; „Баща ми е святиникътъ и той люби поклонниците.“

„Или ако обичате вие можете да дойдете у дома,“ каза друго; баща ми е старѣйшината, и ние ще ви дадемъ топла вода за умореннитѣ ви нозѣ, и млѣко, и яйца, и прѣсенъ хлѣбъ.“

„Може би,“ каза едно момиче което не бѣше говорило, „може би вие ще обичате да отидете още малко по нататъкъ, и да се съедините съ нѣкои поклонници които ще почиватъ прѣзъ нощта при една малка рѣка около два верста по далечъ. Има двѣ земледѣлчески къщи близо тамъ, и нѣколко купници сѣно. Поклонниците бѣхъ тукъ нѣщо прѣди единъ часъ, и сж добри хора, и ще имъ е приятно да ви видатъ.“

„Да, да,“ каза Надя, успокоена, „азъ ще вървя. Богъ да благослови всички ви!“ Тя ги цалува и горѣщитѣ ѝ сълзи паднахъ на чиститѣ имъ млади лица.

Съ сложни и прѣсѣкнати стѣпки, тя продължаваше пътуването си, сега вече толкова уморително пътувание, всякой километръ по дълъгъ отъ колкото прѣдидущия. Почва да се стемнува. Най послѣ тя видѣ свѣтилата на огъня на поклонническия станъ. Тя бѣ мислила да избѣгнува всяко съобщение съ кой да е, нѣ уморяването на дългия пътъ и страшното напъжение на миналата нощъ, бѣхъ я почти истомили. Горката Надя засрами се отъ двоеумнето си да се присъедини съ поклонниците. Тя се

спре и ги наблюдава, като се чудѣше съ любопитство какви хора бѣхъ тѣ. Тѣ бѣхъ десетъ души, тя изброи шестъ мъже и четири жени. Тя бѣ увѣрена, че тѣ не бѣхъ отъ тадѣзъ. Облѣклото на женитѣ което тя можеше да отличи отъ далечъ каза ѝ до толкова. Вѣроятно тѣ бѣхъ отъ сѣверната страна понеже тѣ носѣхъ топли дрѣхи. Най послѣ като събра всичкия си куражъ (дързостъ), тя се приближи до тѣхния кружокъ. Тѣ сж поклонници, тя си мислѣше, и отиватъ на святитѣ мѣста; извѣстно че сърдцата имъ трѣба да сж мѣтки; тѣ щѣхъ да помнятъ примѣра на блаженнитѣ святци и заслугитѣ на Спасителя.

Въ навечерието тѣ я видѣхъ че приближаваше съ хубавото си, нажалено лице и благодатно изявление на смирение, и когато я видѣхъ, скърбна и смирена, тѣ всичкитѣ станахъ отъ около огъня и направихъ ѝ едно искрено и топло посрѣщанне, и пожелахъ ѝ добръ вечеръ и добро здравие.

Колко благи бѣхъ къмъ нея! Да ли онова за което тѣ отивахъ на Киевъ бѣше изгладило тѣхнитѣ груби естества, или бѣше влиянието на любезната златокоса (жълтокоса) чужденка която бѣше влѣзла по между имъ?

Тѣ заслужватъ внимание, тѣзи невинни поклонници, които се скитахъ къмъ Киевъ. Тѣ не ще ни придружатъ прѣзъ нашата повѣстъ, нѣ тѣ сж нѣкои отъ най добритѣ хора които можемъ да срѣцнемъ, вие и азъ, като пътуваме заедно.

Надя бѣше доста права: тѣ бѣхъ дошли отъ сѣверъ, отъ брѣговетѣ на далечната Виатка, далечъ отъ татъкъ Казанъ на р. Волга, и бѣхъ оставили домоветѣ си около средата на зимата, като се борѣхъ съ многобройни опасности и търпѣхъ нечути трудности, да достигнатъ святитѣ мѣста и останкитѣ които сж толкова драги на сърдцето и въображението на всякой истински Русинъ.

Тѣ бѣхъ честни хора, които бѣхъ водили до сега единъ честенъ и неповиненъ животъ. Нѣ отивание на поклонение бѣше за тѣхъ средство на благодать, частъ отъ религията имъ — наистина, отъ всемирната религия на човѣка. Тѣ отивахъ въ града на поклонниците да съживятъ благочестивитѣ си усѣщания, да участвуватъ въ божественнитѣ влияния които тѣ вървахъ произлизахъ по единъ особенъ начинъ отъ свя-

тия градъ въ който бѣше съсредоточено прахътъ на толкова мъченици и святии, и чиито улици сж се тъпчали отъ толкова множество отъ праотцитѣ имъ. Трѣба ли да осжждаме тия простодушни и неучени селяни ако чиститѣ духовни истини на Евангелието, великата истина на равното вездѣшество Господне прѣзъ всичката вселенная бѣше тъмно и не дѣйствително за тѣхъ? Тѣ бѣхж поблизо до чловѣческия Спасителъ, тѣ вѣрвахж, когато се приближавахж до праха и пепела на ония които имахж най близко общение съ Него, и ние не дързнуваме да осждимъ като съвсѣмъ лъжливъ и безполезенъ единъ обичай който води съ стотини хиляди всяка година въ Руссия да мислятъ за святи нѣща, и който до най голѣма степенъ заякчава и поддържа нѣкои отъ най-чиститѣ ламтѣния съединени съ религията. Нека по всякой начинъ желаемъ щото да имаше по голѣма свѣтлина и нека работимъ за нейното распространение; нека не осжждаме, или да искаме изчезнуването ѝ, слабото блещукание което освѣтлява почти непроходимата тъмнина на оная земя. Прѣзъ всичкото имъ дълго пжтешествие — и нѣкои поклонници иджтъ отъ Архангелъ и далечнитѣ провинции (окржзи) на Сибиръ — къмъ поклонитѣ се отнасятъ благодушно всички съ които тѣ се срѣщатъ по пжтя, и на бѣднитѣ помежду имъ се дава изобилно да ядатъ и да пиятъ. Съ бардачката за вода, неговитѣ скъсани сандалии отъ липова кора, съ чантата и то-ягата, той се напрѣга постоянно къмъ святия градъ, и когато се завърне той се завръща едно превелегирано и освятено същество. Той е направилъ умилоствление за грѣховетѣ си. Тука е смъртното заблуждение. Ходѣнието му отъ църква на църква, молението му въ тъмнитѣ катакомби подъ великия Св. Лавренски манастиръ, сж прѣмахнали всичкото зло (грѣхъ) отъ живота му, споредъ него; и когато той умрѣ тѣлото му е завито съ ризата която той носѣше когато той влѣзе въ святия градъ, и малкиятъ кръстъ, или Ладонка (амулетъ), или брояници, купени отъ святия калугеръ който стои до мощитѣ на Нестора и Антоний и Θεодосий.

Вождѣтъ на малката дружина поклонници съ която Надя се съедени бѣше единъ седмдесетъ годишенъ старецъ, който бѣше ходилъ на поклонение два пжти понапрѣдъ,

и се наслаждаваше на голѣма почетъ за святостта си между селянитѣ по край Виятка. Той се доближи до Надя и подаде ржката си.

„Дъще,“ рече той, „добрѣ сте дошли по между ни. Ние почиваме тукъ прѣзъ ноцѣта; и ако почивате съ насъ ще ни е приятно. Вие се гледате уморена. Яжте малко съ насъ.“

Тѣ отворихж чантитѣ си, и на едно чисто платно на трѣвата прострехж ржженъ хлѣбъ и лукъ и солъ, и бардачкитѣ съ чиста вода отъ потока който шушуркаше по край нозѣтѣ имъ. Свѣтлината на огъня свѣтеше на ягкитѣ имъ изгорени добри лица. Тогава тѣ се всички прѣкрѣстихж набожно. Старецѣтъ Макарий, вождѣтъ, исчете единъ псаломъ, и тѣ ядохж вечерята си въ мълчание. На нѣкои питаня които жената ѝ зададе тя даде толкова прави отговори колкото бѣше възможно; на други тя не смѣше да отговори, и тя мразеше да лъже.

„Дъще,“ рече старецѣтъ Макарий, „нѣма да ви смуцаваме съ наптитѣ питаня. Колкото за насъ ние сме прости хора, и който иска може да знае какво сме, и отъ еждѣ идемъ, и на кадѣ отиваме; нъ ние усѣщаме че нѣмаме право да ви смуцаваме съ наптитѣ питаня, ако не обичате да ни отговорите. Азъ помня еднѣжъ бѣхъ излѣзълъ да убивамъ лесици по край Виятка. Бѣше зима, и като ноцѣта наближаваше и ние бѣхме далечъ отъ какво да е село, другаратъ и азъ помислихме да прѣнощуваме дѣто бѣхме. Така пасѣкохмѣ чамови клонове и накладохмѣ единъ голѣмъ огнь, вечерахмѣ и лѣгнахмѣ да спимъ. Не се мина много и ние чухмѣ едно куче че лаеше.

„Ние сѣднахмѣ прави и като погледнахмѣ отъ дѣто гласѣтъ идѣше, забѣлѣжихмѣ една голѣма хрѣтка че наближаваше до огъня, и задъ него единъ младежъ съ пушка, и съ голѣмъ ятаганъ на пояса. Той дойде право при огъня, и се засмѣ и каза че изгубилъ пжтя си, нъ като намѣрилъ стѣпкитѣ по снѣга той ги слѣди до катъ видѣ огъня. Той ни пита, да ли щѣхмѣ да го приемѣ за прѣзъ ноцѣта, и приятелитѣ му на вѣрно ще ли да дойдатъ по послѣ. Разбира се ние го приехмѣ. Нѣмаше нужда за него да ни пита. Нѣмаше еждѣ да го приемѣ. Той бѣше доволно младъ, съ черни мустаци и обрѣснати бузи, и говорѣше както азъ мислѣхъ, Боже прости ме, като единъ чуждестранецъ (иниородецъ). Той ни расказа разни смѣшни

приказки, и на нѣкой отъ тѣхъ ние се смѣх-
ме до плачъ.

“Ние сѣдохме цѣла нощъ заедно, и дър-
жахме голѣмъ огнь който пукаше.”

„Тъкмо на разсѣмнувание приятелитѣ му
дойдохъ, като дувахъ рогаветѣ си и праве-
хъ страшенъ шумъ, и много се зарадвахъ
когато го намѣрихъ. Той ме пита въ кое
село живѣя, и какъ ми бѣше името. Разби-
ра се, азъ му казахъ. Ще ме вѣрвате ли?
Въ два дена урядникътъ дойде тичешкомъ
на избата ми да ми каже че той имаше едно
писмо за мене. 'Едно писмо за мене!' рекохъ
азъ, 'никога не съмъ ималъ въ живота си.'
'Добрѣ, Ето го,' каза урядникътъ. 'Единъ
отъ слугитѣ на великия дукъ го донесе за
васъ.' Азъ отворихъ писмото много внима-
телно, като треперѣхъ отъ глава до нозѣ,
и го четохъ. Азъ го научихъ изустъ. 'Благо-
даря ви, приятелю,' каза писмото; 'Благодаря
ви, приятелю Макарий, за единъ нощенъ
подслонъ и прѣвѣсходно дружелюбство. Дъл-
гая лѣта на васъ, и много лесници да улови-
те. Константинъ.' И той ми каза да ви
дамъ това, рече урядникатъ, като ми връчи
една великолѣпна пушка, която не съмъ
държалъ да употребя отъ тогава, тя е тол-
кова прѣлестна. Сега какво мислите за то-
ва? Добрѣ, казахъ ви тая повѣсть защото
кой знае да ли нашата малка Надя тукъ
не е нѣкоя велика дукиня подъ було. На-
истина, нѣма много було за това азъ мис-
ля, понеже тя прилича на такава.

Всякой се смѣе за шегуванята на старе-
ца. Даже и сама Надя се смѣ. „Азъ не
съмъ велика дукиня“ рече тя. „азъ съмъ
дъщеря на селянинъ.“

„Добрѣ, може би за това ви любимъ и по-
добрѣ,“ бѣше отговоратъ на Макарий.

Тѣ приказвахъ до късно въ нощта, и
тогава подъ покровътъ на нѣколко голѣми
купи отъ сѣно лѣгнахъ да си починатъ. Ед-
на отъ женитѣ хвърли единъ шалъ възъ
Надя да я запази отъ тѣжката роса.

„Ще ли Киевъ да донесе почивка, и спо-
кой и утѣшение?“ мислѣше Надя като гле-
даше на яснитѣ облачета въ небото. „О, да
мога да стана дѣте пакъ! О, да имахъ сър-
дцето на едно дѣте!“

(сѣдва)

МЛАДОСТЬТА.

Весели се юноше, въ младостта си;
и сърдцето ти нека ти дава радость
въ днитѣ на юношеството ти: и хо-
ди споредъ пажитцата на сърдцето
си, и споредъ гледанието на очитѣ
си; но знай, че за всичко това Богъ
ще те доведе въ сѣдба. (Екклес. 11:9)

Ако има нѣщо, което най много се цѣни,
и трѣбва да се цѣни, то е младостта. Пог-
леднитѣ на пролѣтното майско цвѣте, какъ
то е хубаво и прѣлестно въ градината,
какъ чудно плѣнява всеко сърдце. Подоб-
на е и младостта на челоуѣка, когато вник-
немъ дълбоко въ нея. Поета я чудно възпѣва:

Прѣкрасна ѣ младостта
И пълна ѣ с'прѣлѣсти,
Какъ с'радость драга веселость,
Тя день и нощъ цвѣти.

За нея всичко ѣ свѣтъ,
Свѣта е рай блаженъ,
Градина с'сладки плодове,
Живота — майски день.

Блазѣ на онзи младъ,
Що знай да оцѣни,
Тъзъ пролѣтъ на живота си,
Тъзъ толкозъ красни дни.

Нѣма по-щастливи дни за челоуѣка отъ
днитѣ на младостта му, когато прѣдъ него
е всичко весело и засмѣно, пълно съ ху-
бость и красота. Колко бихме ний желали
да си останемъ сѣ така; но когато побѣ-
лѣятъ космитѣ и ослабѣятъ силитѣ, всичко
се промѣнява. Като е така, колко скъпо
трѣбва ний да цѣнимъ този периодъ на жи-
вота си; да го прѣкараме тѣй щото, кога
достигнемъ до старость да не ни е жалость.

Мнозина съмъ чувалъ, какъ горко сѣ оп-
лаквали и окайвали младостта си, и сѣ да-
вали своитѣ добри свѣти на други. Тѣ
казватъ: „Да бихъ могълъ да се родя вто-
рий пѣтъ, щѣхъ да зная какъ да живѣя.“

Богъ, който така мудро е създалъ чело-
уѣка, далъ му е единъ периодъ отъ живо-
та, младостта, която той да прѣкара въ
веселость и безгрижностъ, но като знай, че
за всичко ще бѣде доведенъ на сѣдба.
Той му е далъ свободна воля; далъ му е
умъ, разумъ и безсмъртна душа съ които
се въздига по горѣ отъ всеко животно
и които го правятъ вѣнецъ на всичко.

Но цѣнимъ ли ний всичко това?

Колко скърбно е, кога погледне човекът на повѣхналитѣ лица на нѣкои младежи, какъ тѣ сѣ неблагоприятни отъ живота си, и почти отчаяни. Близко сношение или искренно приятелство е невъзможно съ такива младежи. Но най-скърбното е, че тѣ ритатъ противъ остентъ, както Апостолъ Павелъ правеше едно врѣме, и се напиратъ да доказватъ, че нѣмало Богъ, че свѣта случайно е станалъ и пр., а невиджатъ окайниото положение, въ което се намиратъ. Още отъ ранната имъ възраст грѣхътъ ги е заразилъ, като проказа. Тѣ убиватъ златното си врѣме въ кафенетата съ цигари въ уста, и по кръчмитѣ съ чешкотраканье, и по много други адски мѣста.

Това ли е младостъ? Това ли е весель и безгриженъ животъ? Това ли е назначение на младежа? Ахъ! не, не, това е унижение; това е убийство на всѣко благородно и възвисително въ младежа чувство; това прави младежа мраченъ и нозадоволенъ, и даже отчаенъ.

Не, не младежо! Това не е истинското ти назначение. Стресни се и погледни на горкото си положение, и дойди въ съзнание. Остави се отъ това си заслѣпително чувствовање на плътъта и похотьта, дойди въ прѣкраснитѣ обиталища на чистата невинность, на истинския пътъ на святостъта, който пътъ ни е показалъ Господъ Исусъ. Тамъ е истинското назначение на младежа — да бѣде той весель и задоволенъ отъ всичко въ сегашния, и да има свѣтла надѣжда за бѣдѣщия свѣтъ. „Сине мой, сине мой, дай ми сърдцето си.“ Тази е поканата на младежа отъ Божия страна. Днесъ ако чуешъ гласътъ Му не ожесточавай сърдцето си. Не казвай, че религията си е отживѣла вѣка, че тя е за старцитѣ, защото тѣзи ти аргументи почиватъ на гнили основи. Съжалявай врѣмето изгубено въ безполезность.

„О, юноше, помни Създателя си,

Помни Го прѣвъ днитѣ на младостъта си;

Не казвай че по-лесно

Ще Го помнишъ ти по-късно,

Но помни Създателя си

Въ младостъта си.“

Молитвата на всѣкой младежъ трѣбва да е молитвата на Давида: „Сърдце чисто сътвори въ менъ, Боже, и духъ правъ обнови вътрѣ въ менъ.“ Тогазъ ще бѣде той напълно щасливъ и задоволенъ.

Б. Н. Малджиевъ.

ПИЯНСТВОТО И ДОМЪТЪ.

Още отъ врѣмето на патриарха Ноя (изобрѣтателъ на виното) и до днесъ, пиянството е било познато като единъ отъ най-ужаснитѣ врагове на човѣческото благоденствие. То е едно чудовище, което се е стремилъ и стреми се да унищожи всѣка благородна черта въ човѣка и да го направи най-голямъ нещастникъ. То е убивало съвѣстъта и разума на човѣцитѣ, щото не сѣ можели да се управляватъ въ пѣти на правдата, а сѣ давали свобода на страститѣ си. То е повдигало умразата на единъ човѣкъ противъ другъ и на единъ народъ противъ другъ; причинявало е най-ужасни войни помежду народитѣ. Крѣвта която пиянството е проляло въ свѣта отъ появяването си и до сега, ако се съберѣше на едно, би образувала едно плавателно езеро. То е съсипало много велики държави като Вавилонската, Египетската, Гръцката, Македонската, Римската и Българската. . . .

Пиянството е опропастило много отъ книжнината и архитектурата на миналото. То е унижавало и унижава човѣческото достоинство и го поставя дори до равнището на скотоветѣ. Пиянството е било едно отъ главнитѣ причини за духовното и моралното отпаданье на народитѣ и за похулване на Бога и религията.

До една голѣма степенъ то е причината на много недоразумѣния въ държавнитѣ и църковни работи въ свѣта. То прави блаженния домъ на земенъ пѣкълъ, и добрия нѣженъ баща свирепъ тиранинъ надъ всички у дома, тиранинъ, който като изгуби и най-последната искра на любовъ къмъ оцѣзи, които му сѣ били мили и драги, продава дома и всичко що има, даже и последната постилка и завивка на дѣцата си, само да угаси пиянската си жажда. Перото не е въ състояние да опише всичкитѣ ужаси причинени отъ този адски огънь. Испѣдѣте отъ земята този врагъ на човѣческото щастие и тя (земята) изведнѣжъ ще заприлича на рай Едемский и жителитѣ по нея на ангели Божи. Ще ли читателътъ каже, че това е прѣувеличение? Потрѣбно ли е да се навеждатъ доказателства отъ историята на миналото? Мисля че едва ли е нужно да се напомня на читателя за позорното прѣвземанье на Вавилонъ отъ Персийскитѣ войски когато цѣлиятъ градъ билъ бѣсно пиянъ, ис-

клаванието на 60,000 хиляди войници Славяни пирующа при р. Марица отъ една шепа Турци, и много други трогателни сцени на убийство и опропоставяне на цѣли домове. Но, ще рѣче нѣкой, тѣзи нѣща сж стари работи, и тѣ не сж работи, които сега се случаватъ. Истина ли е това? Не! И всякой ще отговори не. Защото погрѣшките на старитѣ врѣмена се повтарятъ и днесъ, ако и въ други форми.

Пиянския демонъ отъ началото и до сега слѣдва една и сжща девиза — опропоставяне на човѣческиятъ родъ. Пиянството се е напръдваряло съ прогреса и цивилизацията на миналото и настоящето, като е измѣнявало шароветѣ и вкусоветѣ на своитѣ отрови.

Но споредъ както напръдва пиянството въ настоящето врѣме, то мѣри да удари човѣчеството въ самото сърдце — домътъ, и да го съсипе. Пиянството има това гибелно влияние върху човѣцитѣ: то убива съвѣстѣта и разума и прави човѣцитѣ отъ двата пола невѣрни и безчестни къмъ брачните врѣски и обязанности и къмъ чистотата на дома, отъ което произлизатъ хиляди нещастия. А тѣзи нѣща ставатъ въ България въ нашитѣ градове. И нека знае всякой че това не е само голи думи, а е поразителенъ фактъ. Споредъ статистиката, която Св. Синодъ е събралъ за брачните разводи само отъ Православното население въ княжество България отъ 1884—1891 г. излиза че сж станали 1790 разводи, отъ които 615 сж за прѣлюбодеяние, 383 по причина на пиянство и убийство, а останитѣ 792 по разни други причини. Отъ горнята статистика излѣзва че 383 дома сж опропадени направо отъ пиянството. И ако притуримъ едно на друго по 5 души на единъ домъ то $383 \times 5 = 1915$. Значи че едно село отъ 383 къщи съ 1915 души сж станали нещастни отъ пиянството. И ако прѣдположимъ прѣстъпленията на 615 тѣхъ разводи по причината на прѣлюбодеяние сж били извършени пакъ подъ влиянието на алкохола, което е общо нѣщо, че човѣци пияни забравятъ че иматъ домове, дѣца и съпруга, но като бѣсни свини потѣпкватъ подъ нозѣтѣ си святитѣ врѣски на брака и отиватъ да се заравятъ въ нечистотитѣ на страсти тѣ си, тогава $615 \times 5 = 3075 + 1915 = 4990$.

И тѣй прямо или косвенно отъ пиянството сж се опропастили 998 домове съ 4990

души — единъ цѣль градъ. А колко отъ тѣхъ сж били малки дѣца и сж умрѣли, оставени безъ кърма, безъ хлѣбъ, безъ облѣкло, и колко отъ тѣхъ сж товаръ на обществото, като просѣци или бѣдѣщи производители на още по голѣми нещастници? Читателю, пиянството, както виждашь, ужасно се е загнездило въ основата на народното ни щастие — дома, и ако, не дай Боже, то успѣе да го подкопае и срине, тогава никакъвъ цѣрь не ще помогне. За това длѣжностъ на всѣки радолубецъ е да работи съ неуморими сили за изкорняване на пиянството, което е най-голѣмъ врагъ на народното ни щастие, и което се стреми да съсипе священный олтаръ, дома. За голѣмъ срамъ ще кажъ, че нѣкой наши Българи богати и даже интеллигентни, вмѣсто да се борятъ срѣщо тойзи общъ врагъ на човѣчеството — пиянството, което е разрушителъ на домашната чистота, тѣ му помагатъ, като слѣпо се водятъ по Французската гнила мода, да държатъ незаконни жени; но това едва ли бихъ го сторили други, освѣнъ човѣци съвършено деморализирани умомъ отъ алкохола или отчаяни безвѣрници.

Ив. Тодоровъ.

СМЪРТЪ НА „ЗАЩИТНИКА НА ДИЯВОЛА“

Професионалниятъ защитникъ на диявола, назначаванъ отъ Римо-Католическата Църква Монсенъоръ *Агостино Капрара*, умрѣлъ наскоро въ Римъ. Този сановникъ носи Латинската титла *advocatus diaboli* (защитникъ на диявола.) Неговата длѣжностъ е „да прѣдставя възраженията противъ вчисляването въ реда на святиитѣ кое да е лице прѣдлагано като новъ святии и да хвърля съмнѣния върхъ чудесата му.“ Има и другъ сановникъ който носи титлата *advocatus Dei* (защитникъ на Бога,) който зема другата страна. Изречението, „защитникъ на диявола се прѣдполага да има основата си въ слѣдующия стихъ отъ Священното Писание: „И низринатъ би клеветникътъ на нашитѣ братия, който ги клевети деня и ноця прѣдъ Бога нашего“ (Отк. 12;16).

По добръ е сиромашътъ, който ходи въ цѣлостъта си, нежели развратний въ устнитѣ си, който е и безуменъ. На душата невѣжеството наистина не е добро; и който бърза съ нозѣтѣ спънува се. Безумието на човѣка искривява пътятъ му; и сърдцето му негодува противъ Господа (Пр. 19;3).

Г-ЖА ЛЮСИ УЕББЪ ХЕЙЗЪ.

Нѣколко реда относително една жена, която направи дълбоко впечатление въ вѣка, въ който живѣ. Г-жа Хейзъ бѣше отличната съпруга на единъ отличенъ мъжъ, Рутерфордъ Б. Хейзъ, три пѣти губернаторъ на своята родна държава, и въ 1876 год. из-

бранъ Прѣдсѣдателъ на Съединенитѣ Държави. Единодушното мнѣние на Американския народъ е, че никоя жена не е занимавала постѣтъ Госпожа на Бѣлия Домъ *) съ по-голямъ приятностъ и отличие. Никоя не е давала нѣкога на Прѣдсѣдателския Домъ посладка атмосфера или по-възвишенъ нравственъ тонъ.

Когато Г-жа Хейзъ почнѣ своитѣ длѣжности като съпруга на Прѣдсѣдателя на Съединенитѣ Държави, тя наруши единъ прецедентъ нѣщо което малко жени се бихъ осмѣлили да сторятъ. Тя каза: „Азъ до сега никога не съмъ поднасяла вино на мое семейство или на мои гости. Не искамъ и сега да правѣя това.“ Въ официалнитѣ угощения които Прѣдсѣдателя даваше, тя промишляваше тѣй великодушно въ други отношения, щото нѣмаше причина за оплакване, и съ остроумни анекдоти и живъ разговоръ тѣхнитѣ банкети сѣ бивали твърдѣ весели безъ употребението на стимуланти (възбудителни пития).

Г-жа Хейзъ бѣше членъ на Методистката Епископална Църква, и въ врѣме на смъртъта си Прѣдсѣдателка на Женското Мисионерско Общество. Нейното отечестволубие достигаше до страсть. Ако и да даваше щедро за чуждестраннитѣ мисии, пакъ първото мѣсто въ сърдцето си тя държеше за работата въ отечеството си.

Г-жа Люси Уеббъ Хейзъ.

Тя бѣше запозната съ нуждитѣ на негритѣ въ Америка. Мажътъ ѝ бѣше помогналъ съ сабата за освобождението имъ отъ робство, но тя чувствуваше че се потрѣбни всичкитѣ усилия Християнско челоуѣколюбие за поправение злинитѣ които бѣше причинило робството. И сега има мѣста навсѣкъдѣ изъ южнитѣ държави на Американската република, дѣто се виждатъ голѣми и удобни здания нарѣчени индустриални училища или домове, дѣто стотина млади жени се учатъ на домашна работа и редъ и на по-високата длѣжностъ на цѣломудрие, чистота на мислитѣ и на прѣобразователнитѣ начала на Християнството.

Тази благородна и образована жена

спрѣла единъ день файтона си за да издигне една бѣдна пияна жена отъ улицата и да я заведе на къщата ѝ. Другъ пѣтъ, когато домътъ ѝ билъ пълненъ съ отлични гости, тя била събудена посрѣдъ нощъ отъ

*) Така се нарича домътъ въ който живѣе Прѣдсѣдателятъ на Съединенитѣ Държави.

много силенъ дъждъ. Внезапно ѝ дошло на ума за една скромна, стара съсѣдка, която живѣяла покрай рѣката, че не ще да е без-опасна въ такава врѣме, и веднага заповѣдала на файтонжия си да отиде съ кола до мѣстото. И дѣйствително, когато той стигналъ тамъ, намѣрилъ че водата била вече влѣзла въ къщата. На другата сутрина на закуска, гоститѣ били приятно изненадени да видятъ тази стара жена сѣднала при тѣх-ната гостоприемница, която ги запознала съ „приятелката която прѣзъ ноцта пристигна-ла съ дъжда.“

Много такива примѣри могли бихъ да се приведатъ — и тѣ показватъ колко нрав-ственно хубавъ е билъ нейниятъ характеръ.

Безъ противорѣчие Г-жа Хейзъ прѣдста-вява най-високия типъ на жена Американ-ка. Тя умрѣла въ собственния си домъ въ държавата Охайо отъ апоплексия, прѣди седемъ години въ м. Юний.

Смъртта ѝ причини голѣма скърбъ по цѣла Америка и отвѣждъ морята, дѣто името ѝ бѣше познато. На деня на погребението ѝ думитѣ на Генерала Фиска не бѣхъ прѣ-увеличение: „Народа отъ почитание стои съ отворена глава.“

Мария Н. Дейвисъ.

МЪДРОСТЪТА НА ЖИВОТА.

Малкото врѣме, което има да прѣкара всѣкой единъ чловѣкъ тукъ на земята е много трудно и мъчно, ако не умѣе какъ да испука това си златно врѣме. Але-ксандръ Дюма, който много добръ опиталъ живота, наредилъ, слѣдующитѣ основни правила: Весели се ежедневно два часа и спи ноцта седемъ часа. При събуждаше-то си сутрина ставай немедленно. Говори само тогава, когато е необходимо, и исказ-вай само половината отъ това, което мис-лишъ. Не пиши това, което неможешъ да подпишешъ. За паритѣ не мисли ни твър-дѣ високо ни твърдѣ ниско, защото паритѣ сж твърдѣ добъръ слуга, но лошъ господаръ.

Много велики мъжие сж така мъдро и тактично живѣли, щото слѣдствието на жи-вота имъ е било: физическо, морално и ма-териално въздигане. Ний като чловѣци много сме наклонни да подражаваме примѣра на велики и достойни мъжие. Ако слѣдваме ний добрия имъ примѣръ не ще съмнѣние, че и у насъ въ едно кѣсо врѣме ще има го-лѣмо промѣнение.

Б. Н. Малджиевъ.

Религиозни и други Вѣсти.

— *Паметникъ на Меланхтона.* По поводъ на IV-тата стогодишнина на рождението на Меланхтона, евангелската община въ Бре-тенъ (Баденско херцогство) е издала възвание къмъ Протестанския свѣтъ за въздигане-то на единъ паметникъ на Реформатора, на самото мѣсто на рождения му домъ. Този паметникъ ще бѣде едно здание, декорира-но (украсено) съ статуи, бюстове и портре-ти на реформаторитѣ, и ще съдържа единъ музей за спомени на Меланхтона и на не-говитѣ приятели (рѣкописи, изрѣзи, меда-ли, и пр.).

— *Ричардъ Уийвъръ.* Наскоро е умрѣлъ въ Англия Ричардъ Уийвъръ, едно врѣме бо-рецъ (boxer) по публичнитѣ площади, а отъ тридесетъ години насамъ проповѣдникъ на Евангелието. Историята за неговото обра-щание къмъ Бога е чудна. Синъ на разбой-никъ, той въпрѣки молитвитѣ и сълзитѣ на майка си, послѣдвалъ примѣра на баща си, и станалъ като него разбойникъ. Но гдѣ-то грѣхътъ изобилюва прѣзобилва и благо-дательта. Неговото священнослужителство е би-ло постоянно тържество. Неговиятъ синъ му дава слѣдующето свидѣтелство, че билъ най-нѣженъ и най-любезенъ баща.

— *Единъ портретъ на Исуса Христа.* Зна-менитиятъ Унгарски живописецъ Мунхаси е изложилъ въ Парижъ единъ портретъ (ликъ) на Исуса Христа въ голѣми размѣри, който портретъ привлича вниманието на голѣмо множество интеллигентни зрители.

Христосъ е на крака надъ стѣпалата на Преторията прѣдъ една отъ арките които за-обикалятъ двора. Отъ десно стои единъ Рим-ски войникъ и други войници задъ него. Пи-латъ, излизайки отъ Преторията, показва Христа на народа съ рѣшително рѣководи-жение. *Ето чловѣкътъ!* Единъ Левитъ, съ скъпоцѣнна дреха, е облегалъ, отъ лѣво на пармакльцитѣ. На подножието на стѣпа-лата стои единъ войникъ готовъ да защи-щава свѣтлата жертва противъ насилията на тълпата. Отъ страна стои Св. Маг-далина наскърбена. Двама Иудеи си по-казватъ стиснатата рѣка на Христа: дру-ги сж наведени иронически, други се впу-щатъ, викатъ и крещатъ разярени. На пър-вия планъ е една млада жена съ едно дѣ-те заспало на обятията ѝ; тя гледа съжали-

телно на обезчестенаго Бога. Нѣколко стѣпки отъ нея една стара жена, обзета отъ страхъ, бѣга като че се бои да не би Божието отмѣщение да порази окаянитѣ. Задъ тази стара жена се види Дѣва Мария която пада въ несвѣсть въ рѣцѣтъ на Иоанна. Подъ арките на преторията има други мжжии и жени, които гледатъ на сцената. Къмъ края единъ стотникъ съ кръстосани рѣцѣ, който се види да се пита да ли не щѣше да бѣде добръ да распѣди тази сганъ която вика и се вълнува безумно. Образътъ на Исуса Христа е божественно хубавъ. На рамената му е наметната за присмѣхъ една багреница, и между вързанитѣ му рѣцѣ е турена трѣстъ въ видъ на скиптръ. Той издига очитѣ си къмъ небето и отъ устнитѣ се вижда като че излиза въздишка отъ неисказано страдание.

Тази картина е назначена за изложение то на Унгарската хилядогодишнина въ Будапеща и се е продала за сто и петдесетъ хиляди лева на едно дружество, което ще направи съ нея околосвѣтна обиколка слѣдъ Будапещанското изложение.

— *За Мисиитъ.* Книгата на мисионерина Д-ръ Патонъ: *Тридесатъ Години между Каннибалитъ* (человѣкоядцитѣ). му е принесла 300,000 лева печалба. Той подарилъ цѣлата тази сума на Генералното (Презбитериянско) Събрание на Виктория (Австралия) за да слѣдва това дѣло което е било дѣлото на живота му и прѣдмѣтъ на най-нѣжната му любовь. Тѣй като напредналата му възраст не му позволява вече да работи лично въ Ебредийскитѣ острови, то той рѣшилъ да помага съ своята щедрость. Много добръ примѣръ!

— *Аминъ! Аминъ!* Въ Виенскитѣ дипломатически кръгове увѣряватъ, че по поводъ на празниците на коронацията въ Москва Рускиятъ Императоръ щѣлъ да издаде указъ съ който ще даде на цѣла Руссия свобода на свѣстьта.

— *Нонконформиститъ въ Англия.* Извѣстно е че подъ името *Нонконформисти* се включаватъ всичкитѣ Евангелски Християни въ Англия, които сѣ отдѣлени отъ Държавната или Англиканската Църква. Наскоро подъ прѣдсѣдателството на Прѣп. Хю Прайсъ Хюзъ, Методистки проповѣдникъ, тѣ се държѣли тържественъ конгресъ въ г. Натингамъ. Конгресътъ, който е направилъ *Нонконформиститъ* да съзнаятъ своята сила спря-

мо Държавната Църква, когато сѣ съединени, е единъ протестъ противъ Англиканскитѣ претенции, и много ще ползува Евангелската кауза (дѣло). Отъ статистикитѣ излиза, че *Нонконформиститъ* зети изедно, надминуватъ и по суммата на притѣжаванитѣ имущества и по числото на членовѣтъ, силитѣ на Англиканизма. На конгреса сѣ били прѣдставявани 6000 църкви съ единъ милионъ църковни членове.

— *Чудесно търпение.* Единъ челоѣкъ посвѣтилъ осемъ часа на день въ продължение на три години за да научи точно числото на стиховетѣ, думитѣ и даже буквитѣ що съдържа Библията. И слѣдствието било че числото на стиховетѣ излѣзало 31,173; думитѣ 772,682 и буквитѣ 3,566,480.

Псаломъ 117-й е на половината на Библията.

Името Иеова и Богъ се срѣща 6,855 пѣти. Съюзътъ — и — 46,227 пѣти.

— *Обществото за Религиозни Брошури въ Франция.* На 31-й Декемврий 1895 год. притѣ въ обществото пари възлѣзли до 55,624 лева, а разноска въ 42,266 лева, което значи че това общество имало въ каситѣ си 13,377 лева.

— *Едно изречение на Нютона.* Расказуватъ, че знаменитиятъ Нютонъ, който прѣзъ послѣднитѣ години на живота си губялъ малко помалко най-забѣлжителната отъ своитѣ способности, паметъта, като търпѣлъ този толкова измѣнителенъ за него испитъ съ удавително търпение, единъ день извикалъ: — „Дано да можѣ поне всѣкога живо да помнѣмъ тѣзи двѣ истини, че сѣмъ много голѣмъ грѣшникъ, и че Исусъ е твърдъ великъ Спасителъ.“

— *Дуелтъ (дубойтъ) и Германскитѣ Райхстагъ.* Не прѣди много врѣме Райхстагътъ е разисквалъ въпроса за дуела. Всичкитѣ оратори осѣдили дуела, даже и малко вредителнитѣ дуели между Германскитѣ студенти. Депутатътъ Бебелъ, водителътъ на социалиститѣ, критикувалъ тѣй остро нѣкои распореждания на правителството относительно почетни джюри въ войската, щото, прѣдсѣдателятъ билъ принуденъ да го покани на редъ. Най-послѣ Райхстагътъ единодушно усвоилъ слѣдующия дневенъ редъ: „Райхстагътъ моли всичкитѣ съюзни правителства да употребѣжатъ всичкитѣ срѣдства съ които располагатъ, за да се въспротивятъ

енергически на дуела, който е противенъ на наказателния законъ. Прогласяването на резултата на гласуването било посрѣщнато съ ржкоплѣскания.

— *Затваряние кръжмитъ въ Недѣленъ день.* Законътъ, който прѣдписва затварянето въ Нью-Йоркъ на всички кръжми въ Недѣленъ день е билъ за първъ пътъ туренъ въ дѣйствие съ всичката си строгостъ отъ 1-й миналий Априлъ насамъ. Въ слѣдствие на този законъ всичкитъ кафенета и кръжми сж затворени отъ сръднощъ въ Сжббота до 5 часа заранъ въ Понедѣльникъ. Добръ е всички други държави да послѣдуватъ въ това отшение добрия примѣръ на Нью-Йоркъ. Колко по-добръ щѣше да бжде ако и въ нашето отечество се прѣкареше въ Народното Събрание и строго се туреше въ дѣйствие подобенъ законъ.

— *Църковно прѣобразование въ Италия.* Дублинския Архепископъ прѣдсѣдательствувалъ на годишното събрание на Обществото за Поощрение Прѣобразованието на Църквата въ Италия, държано скоро въ Лондонъ. Той казалъ че работата на обществото била да помага на Италианскитъ прѣобразователи подъ епископското управление на Салзбърийския Епископъ, подъ когото била поставена отъ Кантербурския Архиепископъ. Цѣльта имъ не била да разбъркатъ ума на Италианския народъ; голѣмото болшинство Италианци били вече расклатени въ своитъ убѣждения отъ неимодѣрнитъ догми на Ватикана и чрѣзъ налудничавото опитвание да се въспре националното желание за съединение. Най-голѣмата опасностъ за Италия не била толкозъ отъ лъжливи учения колкото отъ безвѣрието. Работата на Прѣобразуваната (Реформираната) Италианска Църква била да промисли такъва Християнска религия, която народа да пригърне безъ да насили своя патриотизмъ.

До сега се сж образували седемъ църковни събрания, а други двѣ сега се образуватъ. Архиепископътъ описалъ едно забѣлжително движение въ Санъ Вито близу до Неаполъ, дѣто священникътъ билъ принуденъ да избѣга поради лошото си поведение, църквата се затворила и домовладцитъ се отнесли до Графа Кампелло, водителъ на Прѣобразованието, да имъ прати священнослужителъ. За да може да се извърши това около 700 лири стерлинги били подписани въ Англия.

Научни Вѣсти.

Новата Психология. Новата или Експериментална психология занимава въ философията такъво мѣсто каквото Методизмътъ занимава въ религията. Както отъ очистителната истина че „Тойзи който вѣрува въ Сина Божия има свидѣтелството въ себе си, и отъ другата истина че „Ако исповѣдувашъ съ устата си Господа Исуса, и повѣрувашъ въ сърдцето си че Богъ го е въскръсилъ отъ мъртвитъ, ще се спасешъ; защото съ сърдце вѣрува нѣкой за оправдание, и съ уста бива исповѣдание за спасение,“ експерименталната (на опитъ основана) религия е произвела най-великото духовно обновление въ историята на новѣйшата Църква, тѣй и сега се развива нова и драгоценна наука за душата, която се корени въ основнитъ фактове на повторени и точни опити по всѣка фаза на душевния животъ.

Експерименталната психология, която употребява апарати за изучаване на душата, е съвсѣмъ противоположна на физиката, която наблюдава дѣйствиата на естественнитъ сили посрѣдствомъ апарати. Главната цѣль на тази нова наука е точното измѣрение на умственни дѣла. Колко врѣме е потребно за да запомнимъ нѣщо, за да различимъ между два шара? Колко деликатни и достовѣрни сж нашитъ ощущения за пространството? Колко енергия се изживѣва въ мислянието? Новата психология дава достовѣренъ отговоръ на хиляди такива въпроси. Отъ голѣмъ запасъ на точни фактове тя се старае да формулира достовѣрни правила за умствения животъ, да обобщи тѣзи въ закони, които да могатъ да бждатъ съвсѣмъ независими отъ метафизически умозрѣния съ безукоризненото заявление: „Така говори съзнанието въ името на внимателенъ, повторенъ и провѣренъ опитъ“.

Фактитъ на експерименталната психология се най-добръ добиватъ по лабораторния способъ. Всѣки умъ, на който се прави опитъ, трѣбва прилично да е уединенъ отъ всѣкакви смущения, особенно шумове и силни свѣтила. Умственната лаборатория трѣбва да е малко здание въ тихо, уединено мѣсто, съ много звукоопорни стѣни и стѣни измазани съ неутрални краски, лишени отъ всѣко украшение освѣтъ негли, умоления за „типина.“ Покоренъ на тѣзи умоления,

и като минава прѣзъ разнитѣ стаи, чело-
вѣкъ вижда дълги столове и орѣдия за по-
правяние и пострѣйване апарати, стодни
за изслѣдване таблици и кабинети пълни
съ многоразлични потрѣбности; голѣми квад-
рати отъ бѣли, черни и шарени мукави;
шарени хартии, намазани съ клей букви и
фигури, фотографни и гравюри, електриче-
ски ключове, жици, батерии, и мотори, стѣк-
лени и каучучени трѣби; хемикални; тояж-
ки и желѣзни скоби. Ето и единъ редъ ни-
що незначущи слогове като ZAZ, BIF, WUL,
SOS, и GUG. Тѣ сѣ издигнати на малки
квадрати отъ бѣла мукава и понеже не вну-
шаватъ нищо, тѣ сѣ драгоцѣнни въ опити по
запаметяванието. За подобни цѣли сѣ издиг-
нати и нѣколко реда граматически форми,
сѣществителни имена, глаголи и съюзи. Кои
най-добрѣ можемъ да помнимъ? И кои сѣ
тънцитѣ процеси на говорението? Има на-
редени въ хубави кутии голѣми еластични
моделни на мозѣка, поясняюща мѣстността
на мозѣчната функция, и модели за окото,
ухото и други органи на чувствата. Тукъ
има една група инструменти за испитване
чувството за врѣмето — махала, часовници,
и чувствителниятъ хропоскопъ, които стрѣ-
лички показватъ хилядната частъ на секун-
да въ въздѣйствието врѣме. За показване
правотата на пространственитѣ сѣждения
има най-добри метри, подвижни трѣби и необ-
ходимиятъ *килографъ* — въртяще се тѣпан-
че съ хартия за записване минутнитѣ про-
межутѣци и разстояния. Деликатността на
чувството на осязанието (пипанието) се ис-
питва съ много прости но важни срѣдства
— гѣби, карфици издигнати на разни фи-
гури, косми, и меки четки, тегла, баланси,
динамометри, и съ компази съ върхове отъ
слонова кость, които се теглятъ полека по
кожата за да се опита чувствителността ѝ
въ разни мѣста. Тукъ има термометри, ме-
талически дискове, и испитни трѣбички за
изучаване чувството за температурата, и
малки изострени пиричани прѣчици за уз-
наване особенитѣ топли и студени мѣста
по кожата, за което сѣ се направили много ин-
тересни харти. Въ друго хубаво сандѣче се
виждатъ внимателно приготвени раствори
отъ хинина, захаръ, солъ и други вещества,
които се употрѣбаватъ въ вкусови ооще-
ния; и даже обонянието, което е далечъ най-
остро отъ всичкитѣ чувства, експеримен-
тално се измѣрва чрѣзъ „*олафактометра*,”

или миризмонзмѣрителя — трѣбенъ инстру-
ментъ съ градуси, който показва относител-
ната чувствителностъ на двѣтъ ноздри къмъ
разни миризми.

По натагъкъ забѣлѣваме деликатни досто-
ве, мѣста за подпиране на рѣцѣтъ, колел-
ца и други машинки за наблюдаване чув-
ството на движенieto и на мускуларното
усилие — поле което е дало много сѣжпо-
цѣнни данни за обяснение оощавање про-
странството. Въ други стаи се намиратъ а-
парати за по-познатитѣ области на зрѣние-
ето и слуха — призми, лецовидни стѣкла,
спектроскопи, бинокли и въртящитѣ се дис-
кове за анализиране явленията на невид-
данието на нѣкои шарове оптически иллю-
зии, тайнитѣ на дѣйствието върхъ първата
мрѣжица (въ окото) въ зрѣнието, и хубо-
ститѣ отъ размѣсванието шаровѣтъ. Тукъ
има камертони, сонометри, резонатори и те-
лефони за измѣрване деликатнитѣ разлики
въ тоновѣтъ, влиянието на слухова умора,
умственитѣ явления на хармонията, и спо-
собността да се опрѣдѣля произхождението
на вѣнкашнитѣ звукове. Най-послѣ дохож-
даме въ една „тъмна стая,” за опити по
естетиката, като търсимъ моделитѣ на ху-
дожеството, не по стария способъ, чрѣзъ
изучаване нѣкоя майсторска картина или
статуя но чрѣзъ по-простия и по-добрия
способъ на сгруппирване художественитѣ
елементи — бѣли линии, криви линии и жг-
ли — въ най-приятни комбинации, като се
пристѣпва послѣ къмъ шарени линии и къмъ
по-сложни образци, и внимателно се забѣ-
лѣзва художественния ефектъ на всѣко на-
реждане. По този начинъ се образува и-
стинска наука за естетиката.

Разнитѣ тѣзи апарати се употрѣбаватъ
въ два вида опити. Въ частни опити всѣ-
ко лице работи отдѣлно. Въ други по-обща
опити нѣколко лица работятъ задружно.
Първиятъ способъ е много по-точенъ, ако и
труденъ. Последниятъ дава повече данни,
но е по-малко точенъ. Най-добритѣ лица за
опитъ сѣ нормални възрастни умове, такива
като университетски студенти. Но крайно
важни издирвания се правятъ и въ други
направления. Анормалнитѣ или болни умове
на пациенти отъ болници и лудници доста-
вятъ сѣжпоцѣнни фактове. Дѣтската психо-
логия — изучаването на душевнитѣ особе-
ности на дѣца — е една фаза отъ новата
наука, която бързо излиза на видно мѣсто,

поради прямото ѝ отношение къмъ първоначални училища и забавачници. Сравнителната психология — изучаването психологическия животъ на животнитѣ — е усвоила експерименталния способъ, и връхъ зайчета, прасета, кучета, маймуни и даже микроскопически животинки сж се правили лабораторни опити. Придобититѣ по този начинъ факти сж принесли дѣйствителна ако и второстепенна услуга на човѣческата психология.

По този начинъ всѣка ферида и пукнатина на душевния свѣтъ може да се издири и да се принуди да даде съкровищата си. Умственитѣ разлики дължими на възраст, полъ, занятие, възпитание, окръжение, и наслѣдственностъ; влиянието на умората, на наркотически и възбудителни сръдства; отношението на ума къмъ мозъка; относителната деликатностъ и бързина на дѣйствие на разнитѣ чувства; числото на едновременно ощущавани прѣдмѣти: законитѣ на вниманието, паметта и съдруженето (асоциацията); тънкитѣ явления на хипнотизма; психическитѣ дѣйствия на врѣмето — тѣзи и много стотини подобни задачи, се нападатъ съ наученъ ентузиазмъ, въоръженъ съ най-хубавитѣ инструменти, що може да направи най-новото искусство. Но това не е всичко. Незадоволни отъ блистателния си успѣхъ въ тѣзи по-прозаически области, смѣлитѣ Хербартови послѣдователи, водени отъ ветерана Вундта сж вече нападнали добръ зацѣпванитѣ до сега твърдели на *емоционалия* (отъ душевни възбуждения) животъ. Съ прости машинки на края на прѣститѣ, рѣцѣтѣ, врата и гърдитѣ, и отъ тамъ скачени чрѣзъ каучучени трѣбички и показатели съ бѣлѣжната хартия навъртящето си тѣпанче на *килографа*, тѣзи хитри инквизитори точно сж записали и наредили на таблици биянията и въздишкитѣ, усмивкитѣ и стрѣсканията на сърдцето на своитѣ лабораторни жертви въ радостъ, скърбъ, страхъ, удивление — емоции лесно произведими подъ лабораторни условия. И още ненаситени, недоволни отъ тѣзи успѣхи, поклонницитѣ на новата психология вече приклоняятъ глава на най-вътрешната святиня на душата, волята — и нейнитѣ тайни не само се откриватъ, но се испытватъ и измѣрватъ, за очудване зрителитѣ и за радостъ на тази побѣдоносна но почителна наука.

При все това нѣма повече отъ петнаде-

сетъ години отъ какъ Вундтъ отвори лабораторията си въ Лейпцигъ. Сега има въ Германия осемъ такива лаборатории; въ Франция и Италия по двѣ; въ Англия, Швейцария, Канада, Япония по една. Въ Съединенитѣ Държави на Америка има двадесетъ и шестъ лаборатории. Изслѣдванията на тѣзи лаборатории се обнародватъ въ специални психологически списания, които доставятъ най-добръ материалъ за учебници по психологията.

По този начинъ тази нова наука оживотворява цѣлия възпитателенъ свѣтъ. Тя строи трайна психология надъ развалинитѣ на „умственната философия“, която се прѣподаваше прѣди тридесетъ години, като дава добри правила на лѣкаря, учителя, и на всички които боравятъ съ ума и упражнява важно влияние връхъ етиката, метафизиката и социологията. (Изъ Methodist Review).

Д-РЪ БЕДЕКЕРЪ ОТЪ АНГЛИЯ.

Въ Петъкъ на 10-й Май вечеръта часа на 8.30 въ Руссенската Методистка Епископална Църква Д-ръ Бедекеръ държѣ сказка по работата която е вършилъ въ Руссия и Сибиръ — посѣщаване затворитѣ и раздаване Нови Завѣти на Русски язикъ на затворницитѣ. Църквата бѣше прѣпълнена съ слушатели. Задъ амвона на стѣната имаше окачени хубави харти: едната прѣставляюща цѣлия свѣтъ, а другата Европейска и Азиатска Руссия. Имаше и друга малка но твърдѣ поучителна харта която прѣдставляваше населението на свѣта по религия.

Д-ръ Бедекеръ каза че прѣди да се обърне къмъ Христа той живѣялъ за себе си, а откажъ прѣдалъ себе си Христу той не живѣе вече за себе си но за други и се старае да ги ползува и да имъ говори за Христа и за Неговото чудесно спасение. Прѣди десетъ години той се заинтересувалъ въ Руссия, и когато пътувалъ изъ тази велика държава той се постаралъ гдѣто му се прѣдставялъ случай, най-напрѣдъ въ Петербургъ, да говори прѣдъ малки събрания за Христа и за прѣвъсходството на Християнския животъ. Послѣ той отишелъ въ гр. Рига, дѣто има много Германци. Тукъ като раздавалъ Нови Завѣти на работницитѣ изъ корабитѣ, единъ полицейски го арестувалъ и го завелъ при пристава, който слѣдъ като го распиталъ за работата му, казалъ, че

трѣбва да отиде при губернатора. Като го видѣлъ губернатора попиталъ защо е дошелъ и какво е сторилъ. Той отговорилъ че раздавалъ Нови Завѣти на работниците изъ параходитѣ. „Ако е само това,“ казалъ губернаторътъ, „то азъ позволявамъ да вършите тази работа на всѣкъждѣ изъ града.“ Отъ Рига той отишелъ въ Хелсингфорсъ. столицата на Финландия, гдѣто слѣдъ като държалъ нѣколко събрания, билъ поканенъ отъ една благородна госпожа да посѣти поне една седмица за посѣщаване нейнитѣ затвори, което той съ благодарниѣ приелъ да стори.*) Като се завърналъ въ Петербургъ Д-ръ Бедекеръ се молилъ Богъ да му отвори вратата на всичкитѣ затвори въ Руссия, да може да посѣщава затворниците и да имъ говори за Христа. Една благородна и влиятелна госпожа въ Петербургъ се обѣщала да дѣйствува при надлѣжното мѣсто за издаване на официалното позволение; но не дала надежда че ще сполучи. Д-ръ Бедекеръ заминалъ за Англия и слѣдъ нѣколко мѣсеца получилъ официанно писмо отъ надлѣжното Русско Министерство, съ което му се позволявало да посѣщава затворитѣ въ Руссия. Той заминалъ веднага за Петербургъ и рѣшилъ съ нѣколко сандѣци пълни съ Нови Завѣти на Руски да посѣти затворитѣ въ Сибирь. Съ желѣзнопътенъ влакъ той пътувалъ до Тюменъ и отъ тамъ влѣзълъ въ парахода за да пътува до Тоболскъ и Томскъ. Като почнали да теглятъ сандѣцитѣ той отишелъ съ другаря си, който му служилъ и за прѣводачъ, при Директора и го помолилъ да му отпусне книгитѣ съ по-малка цѣна; но когато послѣдниятъ се научилъ че книгитѣ били Нови Завѣти назначени да се раздаватъ даромъ на затворниците въ Сибирь, той пригърналъ Д-ръ Бедекера и казалъ че не само отпуска книгитѣ безплатно, но че дава и свободенъ билетъ нему и на другаря му. Пътуванието до Томскъ траяло повече отъ двѣ седмици. Отъ Томскъ Д-ръ Бедекеръ пътувалъ съ тарантасъ (Русска каруца) до Иркутскъ. Той цѣнилъ два тарантаса; еди-

ния за сандѣцитѣ съ книгитѣ а другия за него и другаря му. Отъ Иркутскъ по рѣката Амуръ той пътувалъ до Николаевскъ. И на Иркутскъ Директорътъ на Параходното Дружество му направилъ сжщата отстъпка която Д-ръ Бедекеръ казалъ че му била направена отъ Директора на Параходното Дружество въ Тюменъ. До Николаевскъ има единъ голѣмъ островъ населенъ исклучително отъ затворници. Когато единъ отъ затворниците чулъ че той прѣдприелъ дълъгъ пътъ за да дойде да ги посѣти, той казалъ: „Що, и вий сте напстина дошли тукъ да ни посѣтите! Ахъ за насъ тукъ нѣма никаква надежда.“ „Ако да знаехъ тона, азъ щѣхъ най-напрѣдъ при васъ да дойда,“ отговорилъ Д-ръ Бедекеръ, „да ви разкажъ че Христосъ пострада на кръста за тѣзи именно, за които нѣма надежда тукъ на земята, и азъ искамъ да ви кажъ, че Той може да ви даде утѣшение, миръ и душевно спокойствие, ако чрѣзъ вѣра прѣдадете сърдцата си Нему.“ Отъ тамъ той посѣтилъ Япония и Китай. За да покаже че грѣхътъ е най-жестокиятъ господаръ, и поробенитъ на грѣха най-окаянниятъ робъ, скасчикътъ разказа историята на единъ младъ затворникъ въ Берлинъ, тъй както я чулъ отъ Директора на затвора. Този затворникъ убилъ майка си, и билъ осъденъ на затворъ до животъ. Когато билъ малко момче, той обичалъ да мѣчи малки насѣкоми, като на пр. да лови мухи и да имъ откъсва крилата и да ги остави да се мжчатъ; послѣ почналъ да мѣчи котки и кучета, и да се отнася жестоко къмъ другаритѣ си и къмъ братията и сестритѣ си, и най-послѣ достигналъ до тамъ цото станалъ майкоубиецъ. Това обяснява хубавото изречение на единъ Английски поетъ: „Посѣй едно дѣло и ти жененъ навикъ, и слѣдъ навика *характеръ* и слѣдъ характера *сѣдба*.“

Най-послѣ д-ръ Бедекеръ обясни хартата прѣдставляюща населението на свѣта по религия. Всѣки квадратъ въ тази харта прѣдставлява 1 милионъ население. Населението на всичкия свѣтъ е раздѣлено по религия както слѣдва:

Протестанти	150,000,000
Источно-Правослани	110,000,000
Римо Католици	231,000,000
Евреи	7,000,000
Мохамеданци	206,000,000
Язичници	796,000,000
Всичко	1,500,000,000

*) Тази благородна госпожа била дъщеря на единъ Русски губернаторъ и се заинтересувала въ затворниците, които виждала да до-
вездатъ при баща и, додѣто още била младо момиче. Слѣдъ нѣколко
години баща и отишелъ да живѣе на едно свое имѣние въ едно село,
и любезната му дъщеря се много опасно разболѣла, цото докторитѣ не
давали надежда, че ще може да оздравѣе. Баща и влѣзълъ при нея
и и рекълъ: „О, Матилдо, ако Богъ те пощади да живѣешъ още нѣ-
колко години ще ти направя единъ дождъ. дѣто да можешъ да съби-
ратишъ уволенни затворници. Тя дѣйствително оздравѣла и баща и
направилъ дома за затворниците, който тя сега управлява

Сказката на Д-ръ Бедекера се изслуша съ голѣмо внимание отъ всичкитѣ слушатели, които останахъ крайно благодарни. Ако сказчикътъ бѣше обяснилъ и какви способности имѣе за да интересува затворниците, които посѣщавалъ, това щѣше да направи сказката му още по-поучителна.

Изъ нашия общественъ Животъ.

Албумъ за Коронацията — Българско Художество — По новата Вазова книга „Нова Земя.“

Албумъ за Коронацията. Въ голѣмата зала на Народното Събрание бѣше изложенъ тия дни албумътъ, подарѣкъ отъ българскиятъ народъ на руската царска двойка, за споменъ на коронацията имъ въ Москва. Този подарѣкъ, една конструкция отъ около 2½ метра височина, е композиция на живущия тукъ руски художникъ г-нъ Шацъ. Върху единъ почти олтароподобенъ подножникъ, изработенъ отъ бронзъ, двама прѣвъсходно моделирани характеризирани българи въ колѣнопрѣклонно положение държатъ колосалния албумъ съ покривки отъ оксидирано сребро. Албумътъ, наведенъ назадъ, се държи съ гърба на подвързията върху подножнето. Горната покривка е декорирана въ срѣдата съ вѣнецъ и надписъ годинитѣ 1878 — 1896, на лѣво и на дѣсно отъ вѣнца има изпъкнали релефи на Царя и Царицата. Въ албума ще влѣзатъ откупенитѣ отъ правителството 30 картини отъ мѣстни живописци, съ сюжети отъ български животъ и българска природа. Съ това България ще поднесе прѣдъ стѣпнитѣ на владѣтелската двойка на великата братска страна единъ наистина Княжески подарѣкъ, както по изпълнението му, тъй и по художественната творческа сила, която намира въ него изражението си. На г-на министра на просвѣщението, идеята на когото е този подарѣкъ, както и на г-на Шацъ, който изпълняваше и наблюдаваше въ Ерцъ и Парижъ изработването на тази великолѣпна работа прѣзъ краткото врѣме, което имаше на разположение, — нашата пълна похвала!

— *Българско художество.* По распореджанието на министра на народното просвѣщение г-на К. Величковъ и съгласно мнѣнието на поканенитѣ отъ Сърбия вѣнци лица, правителството е купило 25 картини отъ мѣстни ху-

дожници г. г. Мърквичка, А. Митовъ, Българовъ, Ив. Ангеловъ, З. Дрогъ, Канела и Д. Петковъ, които картини сж прѣдзначени за албума, който ще се поднесе на императорската руска двойка по случай на коронацията. Освѣнъ това сж раздадени награди и за други картини отъ г. г. Канела, Ив. Димитровъ, Б. Михайловъ, А. Митовъ Обербауеръ и Филь. (Б. Т. Вѣстникъ).

— *По новата Вазова книга „Нова Земя.“* Прѣдъ видъ на интереса съ който се очаква „Нова Земя“, ний счехоме за нужно да добиемъ и да дадемъ на любопитнитѣ си читатели още нѣкои свѣдения по печатающата се сега книга на Г. Вазова. „Нова Земя“ ще бѣде не 30 коли, както гласѣше поканата распратена отъ издателя Г. Чипева, а повече отъ 35 коли, сирѣчь по-голѣма отъ „Подъ Игото.“ което прави и цѣната ѣ поевтина. Книгата обема периода отъ войната за освобождението — собственно тя се захваща съ изгарянieto отъ башибозуцитѣ на единъ Тракийски градъ — и до съединението. Г. Вазовъ щѣше да направи прѣзъ този мѣсець едно възлизанне на Стара-Планина между Сопотъ и Калоферъ за да провѣри и допълни описанието на нѣкои мѣстности на върха ѣ, дѣто се развиватъ нѣкои дѣйствия на неговата книга. Г. Вазовъ ще посѣти и Пловдивъ за допълнение свѣденията си за революцията на 6-й Септемврий, каквито вече е получилъ и отъ находящитѣ се въ столицата главни дѣйци по нея революция. Така книгата „Нова Земя“ ще сж засѣга съ двѣ велики исторически събития, които ще повдигнатъ повече интереса ѣ. Илюстрациитѣ които отъ петъ мѣсеца насамъ се работятъ и на които видѣхме нѣкои клишета, сж несравнено по-добри отъ ония на „Подъ Игото“, станали на бързо. Нѣкой отъ тѣхъ въспроизвеждатъ исторически сцени, като бѣганието прѣзъ Стара-Планина на Тракийцитѣ прѣзъ Юлий 1877 год.; прѣдвожданието на единъ попъ отъ Румелия на хилядна тѣлпа селяне къмъ изборния градъ; раскарването въ кола изъ Пловдивскитѣ улици на послѣдния главенъ управител на Источна Румелия, обиколень съ въоръженитѣ копярци (6-й Септемврий, 1885 год.). Учимъ се че новата книжка отъ „Искусство“ ще напечата една отъ картинитѣ прѣди издаването на „Нова Земя“, което по всѣка вѣроятностъ ще бѣде прѣзъ Юний. (В. Прогрессъ).